

بررسی روند اشتغال بخش‌های مختلف اقتصادی ایران بعد از هدفمندی یارانه‌ها با استفاده از جدول داده - ستانده

عطاله رسولی‌زاد^۱، منیراحمد رسولی‌زاده^۲ و مصطفی اسکندری^{۳*}

۱. دانش‌آموخته کارشناسی ارشد مدیریت بازرگانی - بازاریابی، دانشگاه سیستان و بلوچستان، ایران

at.rasoolizadeh@gmail.com

۲. دانشجوی دوره دکتری اقتصاد کشاورزی، دانشگاه زابل، ایران

ahmad.rasoolizadeh@gmail.com

۳*. دانشجوی دوره دکتری اقتصاد کشاورزی، دانشگاه زابل، ایران (نویسنده مسول)

چکیده - یارانه انرژی در ایران حدود ۱۰ درصد از تولید ناخالص داخلی را به خود اختصاص داده است. تغییر اندک در مقدار یارانه‌های انرژی تأثیرات مستقیم و غیرمستقیم زیادی بر چگونگی اشتغال بخش‌های مختلف اقتصادی دارد. اندازه‌گیری دقیق تأثیرات یارانه می‌تواند برای سیاست‌گذاران، برنامه‌ریزان و مدیران جهت تصمیم‌گیری صحیح مفید باشد. در مقاله حاضر به بررسی اثر افزایش قیمت حامل‌های انرژی (بنزین، نفت سفید، گازوئیل، نفت کوره گازماب، برق و گاز طبیعی) در فازهای اول و دوم هدفمندی یارانه‌ها در ایران بر روند اشتغال بخش‌های مختلف اقتصادی با استفاده از جدول داده - ستانده پرداخته شده است. نتایج نشان می‌دهد؛ بیشترین کاهش اشتغال در بخش‌های بنزین با متوسط $7/78$ - درصد، بخش کشاورزی با متوسط $4/54$ - درصد و بخش گازوئیل با متوسط $3/57$ - درصد و بیشترین افزایش اشتغال در بخش‌های زغال سنگ با متوسط $4/26$ درصد، صنایع و معادن با متوسط $2/76$ درصد و آب و ساختمان با متوسط $1/86$ درصد است. افزایش قیمت حامل‌های انرژی موجب می‌شود زغال سنگ جانشین این حامل‌ها شده و تولید و اشتغال در این بخش افزایش پیدا کند. همچنین صنایع با گران‌تر شدن انرژی تا حدی ممکن ساختار خود را تغییر می‌دهند و سعی می‌کنند از نهاده‌های گران‌تر کمتر مصرف کنند و این موجب شده در بخش‌هایی مانند صنایع و معادن افزایش اشتغال مشاهده شود.

واژگان کلیدی: یارانه، حامل‌های انرژی، اشتغال، جدول داده - ستانده

مقدمه

اقتصاد ایران با اجرای طرح هدفمندسازی یارانه‌ها درگیر تغییر و تحولات جدی خواهد شد و ماهیت پویای متغیرهای اقتصادی به گونه‌ای است که در طول زمان اثرات فراوانی بر سایر متغیرهای اقتصادی می‌گذرانند. این تأثیرات در چارچوب مجموعه‌ای از روابط و رفتار متغیرهای اقتصادی و ساختارهایی شکل می‌گیرد که درون یک سیستم اقتصادی می‌تواند چگونگی حرکت، نحوه تأثیرگذاری و تأثیرپذیری متغیرها را تبیین و با شناخت کنش متقابل متغیرها، سیاست‌گذاران اقتصادی را قادر نماید تا با کنترل و هدایت برخی از آن‌ها، دیگر متغیرها را نیز تحت تأثیر قرار داده و به سطوح موردنظر نزدیک نمایند (رجبی، ۱۳۸۴).

با توجه به اهمیت مسئله انرژی به دلیل محدود بودن آن، پایین بودن درجه جانشینی و بحران افزایش دمای کره زمین و از طرف دیگر اهمیت اشتغال در اقتصاد، در این تحقیق برآنیم تا تأثیر هدفمندسازی یارانه انرژی را بر اشتغال تحلیل کنیم.

اشتغال یکی از موضوعات مهم و زیربنای کشورها است و شاخصی برای توسعه و رفاه ملت‌ها محسوب می‌شود. در کشور ما به سبب رشد سریع جمعیت و تحت تأثیر سیاست‌های نادرست جمعیتی در دهه گذشته، پدیده بیکاری نمایان‌تر شده است. گسترش پدیده بیکاری در کشورها، از جمله کشور ما دارای پیامدهای جدی اقتصادی سیاسی، فرهنگی و اجتماعی است. از این روست، که موضوع اشتغال در کشور ما، به موضوعی ملی مبدل شده و برنامه‌های توسعه اقتصادی - اجتماعی کشور را متأثر می‌سازد. بررسی تبعات اجرای طرح هدفمند کردن یارانه‌ها در ایران، به دلیل وابستگی اقتصاد ایران به بخش نفت و گاز با اهمیت و ضروری است. لذا حذف یا اصلاح سیستم یارانه‌ها ضروری است که در این تحقیق اثر افزایش قیمت حامل‌های انرژی در فاز اول (سال ۸۹) و فاز دوم (سال ۹۳) هدفمندی یارانه حامل‌های انرژی (بنزین، نفت سفید، گازوئیل، نفت کوره، گازمایع، برق و گازطبیعی) که در کشور اجرا شده بر روند اشتغال بخش‌های مختلف اقتصادی مورد بررسی قرار گرفته است.

تاکنون مطالعات زیادی در رابطه با تحلیل ساختار اشتغال به وسیله جدول داده - ستانده انجام شده است که از جمله می‌توان به موارد زیر اشاره کرد.

فردریک نیوال و همکاران (۲۰۰۸) تأثیر سیاست سوخت اروپا بر اشتغال را در چهار چوب داده - ستانده مورد بررسی قرار دادند نتایج نشان دادند این سیاست‌ها حدود ۱۵-۱۰ درصد بر اشتغال تأثیر گذارند.

اسکات و همکاران (۲۰۰۸) نیز به بررسی برنامه‌های تکنولوژی ذخیره انرژی در ساختمان‌ها و اثر آن بر اشتغال آمریکا، درآمد و سرمایه‌گذاری پرداختند، نتایج نشان داد که تا سال ۲۰۳۰ این ذخیره انرژی، افزایش اشتغال تا بیش از ۴۴۶۰۰۰ شغل، افزایش دستمزد تا ۷/۸ بیلیون دلار و کاهش نیاز به سرمایه‌گذاری در بخش انرژی و حمایت صنایع تا حدود ۲۰۷ بیلیون دلار را به همراه خواهد داشت.

دیوید هوپل (۱۹۸۵) نیز در مقاله‌ای تحت عنوان تاثیر ربات‌های صنعتی بر آینده‌ی اشتغال، از یک چهار چوب داده - ستانده استفاده کرد. نتایج نشان داد که جابه‌جایی شغل بیش از ایجاد شغل اتفاق می‌افتد. همچنین کاهش اشتغال به میزان ۷۱۸۰۰۰ شغل است، که این حدود ۰,۷ درصد از کل اشتغال سال ۱۹۸۴ می‌باشد.

دادفر (۱۳۸۱) به بررسی تغییرات کمی اشتغال در بخش‌های مختلف اقتصادی از طریق تحلیل داده - ستانده در دوره زمانی ۷۳-۱۳۶۷ پرداخت. نتایج حاصله نشان می‌دهد که در دوره زمانی مذکور توان اشتغال‌زایی در صنایع فلزات اساسی به نسبت دیگر بخش‌های اقتصادی در این دوره افزایش بیشتری داشته است.

اسفندیاری و ترحمی (۱۳۸۷) نیز با به کارگیری جدول داده - ستانده ایران (۱۳۸۰) پتانسیل اشتغال‌زایی، درآمدزایی و تولید بخش‌های مختلف با استفاده از شاخص‌های گوناگون را مورد بررسی قرار دادند. نتایج نشان دادند که بخش کشاورزی، روغن‌ها و سایر محصولات غذایی و ساختمان رتبه اول تا سوم اشتغال‌زایی را در میان بخش‌های اقتصادی دارند. شیبانی و افشاری (۱۳۸۰) به محاسبه ضریب اشتغال زنان در بخش‌های مختلف اقتصاد برحسب میزان سواد و مهارت در دو بخش دولتی و خصوصی پرداختند. نتایج تحقیق نشان داد که با توجه به ساختار بخش خصوصی، تداوم این فرایند در ایجاد شغل برای زنان با آموزش متوسط و پایین‌تر اثر مثبت دارد.

بیدآباد (۱۳۸۳) نیز با استفاده از جدول داده - ستانده سال ۱۳۷۰ به بررسی وضعیت بخش کشاورزی از نظر اشتغال پرداخته است. نتایج تحقیق نشان می‌دهد که بخش کشاورزی پس از بخش خدمات مالی می‌تواند در ایجاد اشتغال در کشور بیشترین اثر را داشته باشد.

مواد و روش‌ها

الف: داده‌ها:

در این مقاله از اطلاعات هدفمندی حامل‌های انرژی (بنزین، نفت سفید، گازوئیل، نفت کوره، گازمیع، برق و گازطبیعی) در فاز اول (۱۳۸۹) و فاز دوم (۱۳۹۳) استفاده شده است که با استفاده از جدول داده ستانده ۶۵ بخش سال ۱۳۸۵ مورد بررسی قرار گرفته شده است.

ب: چهارچوب تحلیل:

مدل داده - ستانده ابزاری علمی برای برنامه‌ریزی و پیش‌بینی‌های اقتصادی و نیز مطالعات تجربی وابستگی متقابل بین فعالیت‌های اقتصادی مرتبط با یکدیگر می‌باشد که در آن وابستگی‌ها به صورت مجموعه‌ای از معادلات خطی بیان می‌شود.

ماهیت جدول داده - ستانده و چارچوب نظری آن

به دلیل امکان استفاده از ارقام فیزیکی، تمامی ارقام این جدول برحسب واحد پولی بیان می‌گردند. در حالت کلی اقتصاد به m بخش تولیدی تقسیم می‌شود (سوری، ۱۳۸۴).

کل ستانده‌های همه بخش‌های تولیدی از فرآورده‌های بخش i به صورت زیر تعریف می‌شود:

$$\sum_j X_{ij} = W_i \quad (1)$$

جمع عمودی، کل ستانده‌های بخش از فرآورده‌های دیگر بخش‌هاست. یعنی:

$$\sum_i X_{ij} = U_j \quad (2)$$

طبعاً کل تقاضا، جمع تقاضای واسطه و نهایی است:

$$W_i + F_i = Z_i \quad (3)$$

و تقاضای کل مساوی عرضه است که از دو جزمهم تولید داخلی X_i و واردات M_i تشکیل می‌شود. یعنی

$$X_i + M_i = Z_i \quad (4)$$

و تولید داخلی فرآورده‌های بخش i :

$$X_i = Z_i - M_i \quad (5)$$

با توجه به روابط بالا می‌توان نوشت:

$$Z_i = M_i + X_i = \sum_j X_{ij} + F_i = W_i + F_i \quad (6)$$

از طرفی دیگر جمع ارزش نهاده‌های واسطه و نهاده‌های نخستین مساوی ارزش تولید است.

$$X_i = \sum_j x_{ij} + V_j = U_j + V_j \quad (7)$$

از معادله پیداست که تولید بخش i ام مساوی است با جمع مصارف از محل فرآورده‌های آن بخش منهای واردات فرآورده‌های مشابه:

$$X_i = \sum_j X_{ij} + F_i - M_i \quad (8)$$

حال اگر (۸-۳) را برای همه بخش‌ها حساب کرده با یکدیگر جمع کنیم، رابطه زیر به دست می‌آید:

$$\sum_i X_i = \sum_i \sum_j X_{ij} + \sum_i F_i - \sum_i M_i \quad (9)$$

جمع معادله نیز عبارت است از:

$$\sum_j X_j = \sum_i \sum_j X_{ij} + \sum_j V_j \quad (10)$$

چون جمع عمودی و افقی یکی است، یعنی

$$\sum_i X_i = \sum_j X_j$$

بنابراین (۹) مساوی (۱۰) است:

$$\sum_i \sum_j X_{ij} + \sum_i F_i - \sum_i M_i = \sum_i \sum_j X_{ij} + \sum_j V_j$$

و یا

$$\sum_i F_i - \sum_i M_i = \sum_j V_j \quad (11)$$

معادله تساوی اساسی حسابداری ملی است به این اعتبار جمع مصارف نهایی اقتصاد منهای کل واردات مساوی است با جمع ارزش‌های افزوده یعنی تولید ناخالص داخلی (توفیق، ۱۳۷۱).

تحلیل داده - ستانده

آنچه گذشت صرفاً توصیف جدول داده‌ها و ستانده‌ها یعنی شرح چگونگی توزیع منابع و مصارف اقتصاد کشور در یک مقطع است. برای ورود به مرحله تحلیلی نخست تعاریف و سپس مفروضاتی پذیرفته شوند. ابتدا مقدار نهاده‌ها به صورت زیر تعریف می‌شود.

$$x_{ij} = a_{ij} X_j \quad (۱۲)$$

در این معادله مقدار a_{ij} نهاده یا کالا و خدمت خریداری شده به ازای یک واحد تولید بخش خریدار است به اعتبار این تعریف ضریب a_{ij} برابر است با:

$$a_{ij} = x_{ij} / X_j$$

با جایگزین کردن، نتیجه می‌شود:

$$M_i + x_j = \sum_j a_{ij} X_j + F_i \quad (۱۳)$$

شرح معادلات (۱۳) بدین قرار است:

$$M_1 + X_1 - (a_{11}X_1 + a_{12}X_2 + \dots + a_{1n}X_n) = F_1$$

$$M_2 + X_2 - (a_{21}X_1 + a_{22}X_2 + \dots + a_{2n}X_n) = F_2$$

$$M_n + X_n - (a_{n1}X_1 + a_{n2}X_2 + \dots + a_{nn}X_n) = F_n$$

شکل ماتریسی معادله‌های (۱۳) به صورت زیر است:

$$[x_{ij}] = A\hat{X}$$

$$\begin{bmatrix} x_{11} & \dots & x_{1n} \\ \vdots & \ddots & \vdots \\ x_{n1} & \dots & x_{nn} \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} a_{11} & \dots & a_{1n} \\ \vdots & \ddots & \vdots \\ a_{1n} & \dots & a_{nn} \end{bmatrix} \times \begin{bmatrix} X_1 & \dots & . \\ \vdots & \ddots & \vdots \\ . & \dots & X_2 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} a_{11}X_1 & \dots & a_{1n}X_n \\ \vdots & \ddots & \vdots \\ a_{n1} & \dots & a_{nn}X_n \end{bmatrix}$$

ماتریس $[a_{ij}]$ یا ماتریس معروف به ضرایب فنی را با و تولید را با حرف نشان داده می‌شود. علامت کلاهک نشانه تبدیل بردار به ماتریس قطری است.

طبعاً A مساوی است با:

$$A = [x_{ij}]\hat{X}^{-1}$$

$$\begin{bmatrix} x_{11} & \dots & x_{1n} \\ \vdots & \ddots & \vdots \\ x_{1n} & \dots & x_{nn} \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} a_{11} & \dots & a_{1n} \\ \vdots & \ddots & \vdots \\ a_{1n} & \dots & a_{nn} \end{bmatrix} \times \begin{bmatrix} X_1 & \dots & . \\ \vdots & \ddots & \vdots \\ . & \dots & X_2 \end{bmatrix}^{-1} \quad (۱۴)$$

حال اگر کشوری فاقد واردات باشد در این صورت معادله برابر خواهد بود با:

$$X_i - \sum_j a_{ij} X_j = F_i$$

و به صورت ماتریسی:

$$X - AX = f$$

و بنابراین:

$$IX - AX = f$$

$$(I - A)X = f$$

(۱۵)

امکان دارد واردات به صورت متغیر درونی الگو انگاشته شود که در این صورت در ساده‌ترین حالت، یعنی با فرض اینکه واردات متناسب با تولید داریم:

$$M_i = m_i X_i$$

(۱۶)

با جایگزین کردن $x_{ij} = a_{ij} X_j$ در ۶ خواهیم داشت:

$$M_i + X_i = \sum_j a_{ij} X_j + F_i$$

(۱۷)

و تبدیل معادله (۱۲) به:

$$X_i + m_i X_i = \sum_j a_{ij} X_j + F_i$$

(۱۸)

یا به صورت ماتریسی:

$$X + \hat{M}X - AX = f$$

$$(I + \hat{M} - A)X = fM$$

(۱۹)

m بردار ضرایب واردات است معادله در فرم ماتریسی به صورت زیر است:

$$\begin{bmatrix} (1 + m_1 - a_{11}) & \cdots & -a_{1n} \\ \vdots & \ddots & \vdots \\ -a_{n1} & \cdots & (1 + m_n - a_{nn}) \end{bmatrix} \times \begin{bmatrix} X_1 \\ \vdots \\ X_n \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} F_1 \\ \vdots \\ F_n \end{bmatrix}$$

در عرف تحلیل داده‌ها و ستانده‌ها ماتریس $(I - A)$ یا $(I + \hat{M} - A)$ به ماتریس لئونتیف معروف است.

اجزای این ماتریس که در قطر اصلی همواره اعداد مثبت و بیرون از آن همیشه اعداد منفی یا صفر هستند (توفیق، ۱۳۷۱).

پیش‌بینی تقاضای نیروی کار

از جمله کاربردهای سر راست الگوی داده - ستانده پیش‌بینی تقاضای نیروی کار به تفکیک بخش‌ها و اثرات هر یک از اجزای تقاضای نهایی در ایجاد حجم و ترکیب اشتغال است. اگر q_j و ε_j به ترتیب تولید و اشتغال در بخش j باشند، ضریب اشتغال در این بخش بدین گونه حساب می‌شود:

$$e_j = \varepsilon_j / q_j \quad (20)$$

در این صورت ماتریس اشتغال، L ، حاصلضرب ماتریس قطری ضرایب اشتغال \hat{e} و معکوس ماتریس لئونتیف خواهد بود:

$$L = \hat{e}(IA)^{-1} \quad (21)$$

یا مشروح‌تر:

$$\begin{bmatrix} e_1 & \cdots & 0 \\ \vdots & \ddots & \vdots \\ 0 & \cdots & e_n \end{bmatrix} \times \begin{bmatrix} 1 - a_{11} & \cdots & -a_{1n} \\ \vdots & \ddots & \vdots \\ -a_{n1} & \cdots & 1 - a_{nn} \end{bmatrix}^{-1} = \begin{bmatrix} l_{11} & \cdots & l_{1n} \\ \vdots & \ddots & \vdots \\ l_{n1} & \cdots & l_{nn} \end{bmatrix} \quad (22)$$

حاصل ضرب ماتریس اشتغال و هر یک از اجزای تقاضای نهایی، اثر اشتغال‌زایی آن جزء را نمایان می‌سازد. از جمله حاصلضرب ماتریس اشتغال L و هزینه‌های مصرفی خصوصی، C ، یعنی $L \cdot C$ و ماتریس اشتغال و هزینه‌های مصرفی دولت، g ، یعنی $L \cdot g$ و ماتریس اشتغال L و تشکیل سرمایه ثابت، i ، یعنی $L \cdot i$ ، ماتریس اشتغال و صادرات منهی واردات، $ex - im$ ، یعنی $L \cdot (ex - im)$ به ترتیب اثر اشتغال‌زایی هزینه‌های مصرفی خانوارها، هزینه‌های جاری دولت، تشکیل سرمایه ثابت و خالص صادرات است (توفیق ۱۳۷۱).

افزایش قیمت حامل‌های انرژی در فاز اول (۸۹) و فاز دوم (۹۳) هدفمندی حامل‌های انرژی

برای افزایش قیمت حامل‌های انرژی موردنظر (نفت خام، زغال سنگ، نفت سفید، گازوئیل، نفت کوره، گاز مایع، برق و گاز طبیعی) به سطح قیمت‌های مرزی افزایش تدریجی قیمت حامل‌های انرژی به سطح قیمت‌های مرزی (با توجه به قیمت فوب خلیج فارس) در کشور ایران از سال ۹۳-۸۹ فازهای اول و دوم اجرا شده است که در جدول (۱) آورده شده است.

بحث و نتایج

در این قسمت به اثر افزایش قیمت حامل‌ها در دو فاز عنوان شده در جدول (۱) و با استفاده از رابطه (۱۷) بر اشتغال بخش‌های مختلف اقتصادی پرداخته شده است. برای این منظور اطلاعات و آمار مربوط به اشتغال بخش‌های مختلف اقتصادی از طریق آمارهای سری زمانی تخمین زده شده توسط سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی جمع‌آوری شده است (امینی). لازم به یادآوری است به دلیل اینکه آمار مربوط به جمعیت شاغل در بخش‌های انرژی وجود ندارد لذا برای تعیین جمعیت شاغل در بخش انرژی مجموع جمعیت شاغل در بخش استخراج معدن و صنعت به دست آورده شده، و با استفاده از سهمی که این بخش‌ها و بخش‌های انرژی در جبران خدمات جدول داده - ستانده سال ۱۳۸۵ دارند جمعیت شاغل در بخش انرژی را تعیین شده است.

جدول (۱)، فاز اول و دوم افزایش قیمت حامل‌های انرژی (درصد)

تغییر(درصد)	قیمت (تومان)				واحد	حامل‌ها
	فاز اول (۸۹)	فاز دوم (۹۳)	فاز اول (۸۹)	قبل هدفمندی		
۷۵	۳۰۰	۷۰۰	۴۰۰	۱۰۰	لیتر	بنزین
۵۰	۵۰۶	۱۵۰	۱۰۰	۱۶/۵	لیتر	نفت سفید
۶۶	۸۰۹	۲۵۰	۱۵۰	۱۶/۵	لیتر	گازوئیل
۲۵	۲۰۰۵	۲۵۰	۲۰۰	۹/۵	لیتر	نفت کوره
۲۰	۱۲۵۰	۶۵۰	۵۴۰	۴۰	متر مکعب	گاز مایع
۲۳	۲۴۹	۵۵	۴۵	۱۲/۹	کیلو وات	برق
۲۰	۴۳۰	۸۴	۷۰	۱۲/۲	متر مکعب	گاز طبیعی

ماخذ: یافته‌های تحقیق

در جدول (۲) نتایج اثر، افزایش قیمت حامل‌های انرژی طی فازهای اول و دوم بر اشتغال بخش‌های مختلف اقتصادی بررسی شده است. در اثر این شوک‌ها، اشتغال در بخش بنزین با متوسط ۷/۷۸- درصد، کاهش، و پس از آن بخش‌های کشاورزی با متوسط ۴/۵۴- درصد و بخش گازوئیل با متوسط ۳/۵۷- درصد، بیشترین کاهش اشتغال مشاهده شده است. و در بخش‌های زغال سنگ با متوسط ۴/۲۶ درصد، صنایع و معادن با متوسط ۲/۷۶ درصد، و آب و ساختمان ۱/۸۶ درصد و حمل و نقل ۰/۵۸۳ درصد، افزایش اشتغال مشاهده شده است.

جدول (۲)، اثرات افزایش قیمت حامل‌های انرژی بر اشتغال بخش‌های مختلف اقتصادی

بخش‌ها	فاز اول (۱۳۸۹)	فاز دوم (۱۳۹۳)
نفت خام و گاز طبیعی	-0.132	-0.189
زغال سنگ	4.254	4.271
بنزین	-7.675	-7.896
نفت سفید	-0.354	-1.023
گازوئیل	-3.567	-3.587
نفت کوره و سیاه	-0.546	-0.562
گاز مایع	-0/164	-0.457
برق و خدمات مربوط	0.0543	-0.0432
توزیع گاز طبیعی و خدمات مربوط	-0.124	-0.456
کشاورزی و دامداری	-4.354	-4.741
صنایع و معادن	2.757	2.759
آب و ساختمان	1.891	1.876
خدمات بازرگانی، هتل و رستوران	0.213	0.234
حمل و نقل	0.0532	0.0634
سایر خدمات	-0.0432	-0.0211

ماخذ: یافته‌های تحقیق

براساس جداول (۲) مشاهده می‌شود که بر اثر افزایش قیمت حامل‌های انرژی اشتغال خود حامل‌ها بیش از سایر بخش‌ها متأثر خواهند شد. افزایش قیمت حامل‌های انرژی موجب می‌شود زغال سنگ جانشین این حامل‌ها شده و تولید و اشتغال در این بخش افزایش می‌یابد. و چون معمولاً رابطه بین انرژی با کار و سرمایه در شرایط عادی از نوع جانشینی است، افزایش در قیمت انرژی موجب افزایش در استفاده از دو عامل سرمایه و کار می‌شود. در این حالت افزایش قیمت انرژی، تخصیص عوامل تولید را تغییر خواهد داد. و صنایع با گران‌تر شدن انرژی تا حدی ممکن ساختار خود را تغییر می‌دهند و سعی می‌کنند از نهاده‌های گران‌تر کمتر مصرف کنند و این موجب شده در بخش‌هایی مانند صنایع و معادن افزایش اشتغال مشاهده شود.

پیشنهادات

- ۱- در طول چند سال اخیر، با سیاست تثبیت نسبی نرخ ارز و با توجه به افزایش قیمت‌های داخلی به خارجی، قدرت رقابتی تولیدکنندگان داخلی در برابر رقبای خارجی هم در بازارهای داخلی و هم در بازارهای خارجی تضعیف شده است. هم اکنون با اجرای طرح هدفمندی یارانه‌ها و به تبع آن جهش قیمت‌های داخلی نسبت به قیمت‌های خارجی، قدرت رقابتی تولیدکنندگان داخلی در برابر رقبای خارجی بیش از پیش تضعیف خواهد شد. زیان تثبیت نرخ ارز در چنین شرایطی، صرفاً متوجه صادرکنندگان کشور نیست بلکه مهم‌تر از آن متوجه تمام تولیدکنندگانی است که در بازارهای داخلی در معرض رقابت با رقبای خارجی قرار دارند. بنابراین تعدیل نرخ ارز با توجه به جهش قیمت‌های داخلی، یک ضرورت است و پرهیز از آن نه تنها در جهت کنترل تورم موثر واقع نخواهد شد، بلکه هزینه‌های بزرگی برای تولید و اشتغال در اقتصاد ایران بر جای خواهد گذارد.
- ۲- دولت با جهت دادن یارانه‌های نقدی به بخش‌های تولیدی مانع افزایش هزینه‌های تولید و در نهایت کاهش اشتغال گردد.

منابع

۱. اسفندیاری، ع (۱۳۸۱)، تشخیص بخش‌های کلیدی از دیدگاه اشتغال با استفاده از جدول داده - ستانده، مجله برنامه و بودجه، شماره ۷۵، صص ۶۳-۱۱۵.
۲. امینی، ع، نشاط‌حاجی، محمد و اصلاحچی، محمدرضا. (۱۳۸۶). بازنگری برآورد سری زمانی جمعیت شاغل به تفکیک بخش‌های اقتصادی ایران (۱۳۳۵-۱۳۸۵). مجله برنامه و بودجه، شماره ۱۰۲، صفحه ۴۷.
۳. بیدآباد، ب (۱۳۸۳)، ارتباطات بین بخشی و هدفگذاری افزایش اشتغال کشور، فصلنامه اقتصاد کشاورزی و توسعه، شماره ۴۶، صص ۱۰۷-۱۳۵.
۴. توفیق، ف (۱۳۷۱). تحلیل داده - ستانده در ایران و کاربردهای آن در سنجش، پیش‌بینی و برنامه‌ریزی، انتشارات آموزش انقلاب اسلامی، تهران.
۵. دادفر، آ (۱۳۸۱)، بررسی تغییرات کمی اشتغال بخش‌های مختلف اقتصادی از طریق تحلیل جدول داده - ستانده در اقتصاد ایران در دوره زمانی (۱۳۷۳-۱۳۴۸)، پایان‌نامه کارشناسی ارشد رشته توسعه و برنامه‌ریزی اقتصادی، دانشکده علوم اداری و اقتصاد دانشگاه اصفهان.

۶. سوری، ع (۱۳۸۰)، مدل ارزیابی اثرات تورمی افزایش قیمت حامل‌های انرژی (MEEPI)، دفتر برنامه‌ریزی و تلفیق معاونت انرژی وزارت نیرو.
۷. شبیانی، ا و افشاری، ز (۱۳۸۰)، اثر رشد بخشی بر اشتغال زنان در ایران (با استفاده از جدول داده-ستانده)، مجله تحقیقات اقتصادی، شماره ۵۹، صص ۳۷-۶۳.
۸. رجبی، م. (۱۳۸۴)، اثرات بلندمدت آزادسازی تجاری بر ساختار بودجه دولت روش کنترل بهینه. فصلنامه پژوهش‌های اقتصادی، ۲(۵): ۱۶۰-۱۳۱
9. Angeles cadarso, M., N. Gomez and L. Lopez, 2008. The enlargement and the impact of outsourcing on industrial employment in Spain, 1993-2003. *Journal of Spain Science*, 1(3): 14-20
10. Howell, D., 1985. The Future Employment Impacts of Industrial robots ,technological forecasting and social change. *Journal of American Science*, 2(4): 19-28.
11. Neuwahl, F., and A. Loschel, 2008. Employment impact of eubiofuels Policy: combining bottom-up technology information and sectoral market simulations in an input-output frame work ecological economics. *Journal of Germanian Science*, 3(6): 69-78.
12. Richier, A., 2005. Skills in Europe ,state-of-play and the way forward, European commission directorate general for enterprise and industry. *Journal of Italian Science*, 2(4): 19-28.
13. Scott, M., j. Roop and D. Anderson, 2008. The impact of doebuilding technology energy efficiency programs on employment, income and investment, *Journal of American Science*, 2(4): 19-28.